

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Tėvų Pareigos: Vaiko Globa Ir Bendravimo Teisės](#) > [Latvia](#)

Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Latvija

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Vaiko atžvilgiu tėvai turi globos teises, kol vaikas tampa pilnametis.

Globos teisės reiškia tėvų teisę ir prievolę rūpintis vaiku bei vaiko turtu ir atstovauti vaikui asmeniniuose ir turtiniuose santykiuose.

Rūpinimasis vaiku reiškia jo globą, priežiūrą ir teisę nustatyti jo gyvenamąją vietą.

Vaiko globa reiškia jo išlaikymą, t. y. maisto, drabužių, būsto, sveikatos priežiūros, asmeninės priežiūros, lavinimo ir augimo užtikrinimą (apimantį psichinį ir fizinį ugdymą, tinkamai atsižvelgiant į jo asmenybę, igūdžius ir interesus ir rengiant vaiką prasingam darbui visuomenėje).

Tėvų vykdoma vaiko priežiūra reiškia rūpinimąsi vaiko saugumu ir jo apsaugą nuo trečiųjų asmenų keliamo pavojaus. Teisė nustatyti vaiko gyvenamąją vietą reiškia geografinį gyvenamosios vietos parinkimą ir būsto parinkimą.

Rūpinimasis vaiko turtu reiškia vaiko turto išlaikymą ir naudojimą siekiant jį išsaugoti ir padidinti jo vertę.

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Kartu gyvenantys tėvai kartu naudojami ir globos teisėmis. Jeigu tėvai gyvena skyriumi, jų bendra atsakomybė išlieka. Vaiko globą ir priežiūrą turi užtikrinti tas iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena. Tėvai kartu priima sprendimus tais klausimais, kurie gali turėti didelį poveikį vaiko raidai.

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Jeigu vaiko sveikatai arba gyvybei kyla pavojus dėl vieno iš tėvų kaltės (dėl vieno iš tėvų tyčinio elgesio ar aplaidumo) arba jeigu vienas iš tėvų piktnaudžiauja savo teisėmis arba nesuteikia vaikui globos ir priežiūros, taip keldamas pavojų vaiko fizinei, psichinei ar moralinei raidai, teismas gali tam vienam iš tėvų atimti globos teises.

Atimdamas vienam iš tėvų globos teises, teismas perduoda vaiką atskirai kito iš tėvų globai. Jeigu kitam iš tėvų naudojantis globos teisėmis vaikas tinkamai neapsaugomas nuo pavojaus arba jeigu abu tėvai netenka globos teisių, teismas paveda šeimos bylą teismui (lat. *bāriņtiesa*) užtikrinti vaiko priežiūrą ne namuose.

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo ateiityje klausimas?

Jeigu tėvai gyvena skyriumi, jų bendra atsakomybė išlieka. Vaiko globą ir priežiūrą turi užtikrinti tas iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena. Tėvai kartu priima sprendimus tais klausimais, kurie gali turėti didelį poveikį vaiko raidai. Tėvų ginčus sprendžia šeimos bylų teismas, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose numatyta kitaip. Bendra tėvų globa nutraukiama, kai tėvų susitarimu arba teismo sprendimu nustatoma atskira vieno iš tėvų globa.

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Jeigu tėvai sutaria tėvų valdžios klausimu ir noriai vykdo susitarimą, nereikia gauti jokio institucijos ar teismo patvirtinimo.

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Kilus ginčui, nesutarimus ir nuomonių skirtumus sureguliuoja šeimos bylų teismas.

Tarpininkavimas taip pat gali būti veiksmingas sprendžiant šeimos konfliktus; padedant tarpininkui, kaip neutraliai trečiajam šaliai, mėginama rasti šalims priimtina ginčo sprendimą, įsiklausant į abiejų šalių lūkesčius ir poreikius. Pagal [valstybės biudžeto programą „Tarpininkavimas šeimos ginčiuose“](#), kurią įgyvendina Teisingumo ministerija, bendradarbiaudama su Sertifikuotą tarpininkų taryba, šeimos turi galimybę dalyvauti penkiuose valandos trukmės tarpininkavimo seansuose, kuriuos apmoka valstybė, o šeimoms, kurios priskiriamos mažas pajamas gaunančioms ar skurstančioms šeimoms, apmokami septyni valandos trukmės seansai.

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, jie gali reikalauti nustatyti bendrą globą arba atskirą globą. Be to, jeigu reikia, teisėjas išsprendžia išlaikymo, gyvenamosios vietos ir kitus klausimus. Vienas iš tėvų, turintis atskiros globos teises, naudojasi vaiko globos teisėmis, t. y. ir teise veikti vaikų vardu jų asmeniniuose ir turtiniuose santykiuose, taip pat teise nustatyti vaiko gyvenamąją vietą. Kiekvienas iš tėvų turi prievolę ir teisę palaikyti su vaiku asmeninius santykius ir tiesioginį ryšį. Ši taisyklė taip pat taikoma, jeigu vaikas yra atskirtas nuo šeimos arba negyvena su vienu ar abiem tėvais. Tas iš tėvų, kuris negyvena su vaiku, turi teisę gauti informaciją apie vaiką, ypač informaciją apie jo raidą, sveikatą, pasiektus akademinis rezultatus, interesus ir gyvenimo sąlygas. Tėvų ginčas dėl globos teisių turėtų būti sprendžiamas vadovaujantis vaiko interesais ir turėtų būti siekiama gauti vaiko nuomonę, jeigu jis gali ją išreikšti.

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Atskiros globos teises vaiko atžvilgiu turintis vienas iš tėvų turi ir visas iš globos kylančias teises ir prievoles. Tėvai pagal savo gebėjimus ir finansinę padėtį turi pareigą suteikti vaikui išlaikymą. Tėvas ir motina turi pareigą išlaikyti vaiką tol, kol jis pats sugebės savimi pasirūpinti.

Pareiga teikti vaikui išlaikymą nenutrūksta, jeigu vaikas gyvena atskirai nuo šeimos arba nebegyvena su vienu iš tėvų.

Teismai, spręsdami dėl atskiros globos nustatymo, atsižvelgia į bylos aplinkybes, t. y. į tai, su kuriuo iš tėvų vaikas gyvena pareiškimo pateikimo metu ir kuris iš tėvų kasdien globoja vaiką. Vaikas turi teisę palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su bet kuriuo iš tėvų (teisė bendrauti su vaiku). Kiekvienas iš tėvų turi prievolę ir teisę palaikyti su vaiku asmeninius santykius ir tiesioginį ryšį. Tas iš tėvų, kuris negyvena su

vaiku, turi teisę gauti informaciją apie vaiką, ypač informaciją apie jo raidą, sveikatą, pasiektus akademinis rezultatus, interesus ir gyvenimo sąlygas. Atskiros vaiko globos teisių suteikimas vienam iš tėvų nereiškia, kad kitam iš tėvų globos teisės atimamos.

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Jeigu bendros vaikų globos teises turi abu tėvai, abu tėvai savo asmeniniuose ir turtiniuose santykiuose gali veikti vaikų vardu. Tėvai priima bendrus sprendimus visais vaiko raidos klausimais.

10 Į kokį teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridedami prie pareiškimo?

Reikalavimai dėl globos teisių ir teisių bendrauti su vaiku teikiami vaiko gyvenamosios vietos teisme. Kai teikiami reikalavimai dėl globos teisių ir teisių bendrauti su vaiku, laikoma, kad vaiko gyvenamoji vieta yra registruota jo tėvų gyvenamoji vieta. Jeigu registruotos vaiko tėvų gyvenamosios vietos yra skirtingose administracinėse teritorijose, vaiko gyvenamąją vietą laikoma registruota to iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena, gyvenamoji vieta. Jeigu vaiko tėvai arba vaikas registruotos gyvenamosios vietos neturi, vaiko gyvenamąją vietą laikoma jo tėvų gyvenamoji vieta.

Pareiškimai turėtų būti teikiami pagal Civilinio proceso įstatymo (lat. *Civilprocesa likums*) 128 straipsnį. Civilinio proceso įstatymo 129 straipsnis taikomas dokumentams, kurie turi būti pridedami prie pareiškimo.

Prie pareiškimo taip pat gali būti pridėta šeimos bylų teismo nuomonė.

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinto proceso tvarka?

Teismo procesai civilinėse bylose reglamentuojami Latvijos Civilinio proceso kodekse. Bylas, susijusias su vaiko teisėmis ir interesais, teismas nagrinėja prioriteto tvarka. Teismas paprašo šeimos bylų teismo nuomonės bylose, susijusiose su globos teisių suteikimu, vaiko priežiūra ir teisės bendrauti su vaiku įgyvendinimo procedūra, ir paragina atstovą dalyvauti teismo posėdyje ir išsiaiškinti vaiko nuomonę, jeigu vaikas gali ją išreikšti, atsižvelgiant į vaiko amžių ir brandos lygį.

Teismai civilines bylas nagrinėja atviruose posėdžiuose, išskyrus, pavyzdžiui, bylas, susijusias globos teisėmis ir teisėmis bendrauti su vaiku. Panašiai teismas, įgyvendindamas nepilnamečių interesus, pagrįstu bylos šalių prašymu arba teismo iniciatyva gali paskelbti posėdį (arba jo dalį) uždaru.

Šalys turi teisę pateikti teismui pagrįstą prašymą, kad būtų nuspręsta skirti greitesnį bylos svarstymą. Tada teismas šį pagrįstą prašymą nagrinėja.

Vienos iš šalių prašymu teismo sprendime gali būti nurodyta, kad teismo sprendimas arba jo dalys dėl vaiko išlaikymo, taip pat dėl globos teisių ir teisių bendrauti su vaiku yra nedelsiant vykdytinos.

Vienos iš šalių prašymu teismas priima nutartį, kuria laikinai nustatomas vaiko išlaikymas, kol bus priimtas teismo sprendimas.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Mažas pajamas gaunantys arba skurstantys asmenys, kuriems toks statusas buvo suteiktas teisės aktų numatyta tvarka, taip pat asmenys, kurie netikėtai patenka į tokią padėtį ir į finansinę padėtį, kuri jiems neleidžia apginti savo teisių (dėl stichinių nelaimių, *force majeure* aplinkybių ar kitų asmens nekontroliuojamų aplinkybių), arba asmenys, kurie visiškai priklauso nuo valstybės ar savivaldybės rūpybos (toliau tai vadinama ypatinga padėtimi), turi teisę prašyti finansinės paramos teisei pagalbai gauti.

Pagrįstu asmens prašymu teismas arba teisėjas apvarsto asmens finansinę padėtį ir visiškai arba iš dalies jį atleidžia nuo teisinių išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą, taip pat sustabdo nustatytą teismo išlaidų mokėjimą į valstybės biudžetą arba paskirsto šį mokėjimą dalimis.

Remiantis Civilinio proceso įstatymu, ieškovai atleidžiami nuo teismo išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą, kai teikiami reikalavimai dėl vaikai skirto išlaikymo išieškojimo.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Sprendimą galima apskųsti bendrąja tvarka, t. y. pateikiant apeliacinį skundą apygardos teismui (lat. *Apgabaltiesa*) arba kasacinį skundą Aukščiausiam Teismui (*Augstākajā tiesa*).

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Teismo sprendimai vykdomi iš karto, kai įsigalioja, arba nedelsiant, jeigu paskelbiami nedelsiant vykdytinais.

Teismo sprendimus vykdo prisiekęs teismo antstolis.

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Latvijos teismai pripažįsta ir vykdo užsienio teismų sprendimus.

Užsienio teismų sprendimai pripažįstami ir vykdomi Civilinio proceso įstatymo nustatyta tvarka, taip pat pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000.

Prašymas paskelbti sprendimą vykdytinu teikiamas svarstyti apylinkės (arba miesto) teismui, kurio jurisdikcijai priklauso asmens, kurio atžvilgiu siekiama sprendimą įvykdyti, nuolatinė gyvenamoji vieta arba vaiko, su kuriuo susijęs sprendimo vykdymas, nuolatinė gyvenamoji vieta. Nutartį dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu arba atsisakymo paskelbti sprendimą vykdytinu, nekvišdamas šalių, per 10 dienų nuo prašymo pateikimo priima vienas posėdžiaujantis teisėjas, remdamasis pateiktu prašymu ir prie jo pridėtais dokumentais.

16 Į kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų pareigų pripažinimą ir vykdymą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Pirmosios instancijos teismo nutartis dėl užsienio teismo sprendimo pripažinimo gali būti ginčijama pateikiant atskirąjį skundą apygardos teismui, o apygardos teismo nutartis gali būti ginčijama pateikiant atskirąjį skundą Senatui (*Senāts*).

Bylos šalis, kurios deklaruota gyvenamoji vieta yra Latvijoje arba kurios faktinė gyvenamoji vieta yra Latvijoje, per 30 dienų nuo nutarties kopijos gavimo gali pateikti atskirąjį skundą; bylos šalis, kurios deklaruota gyvenamoji arba faktinė gyvenamoji vieta nėra Latvijoje, atskirąjį skundą gali pateikti per 60 dienų nuo nutarties kopijos gavimo.

17 Kokios šalies teisė taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų

Šalių piliečiai?

Latvija privalo vadovautis 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje ir dvišaliais susitarimais dėl teisinės pagalbos, kuriuos Latvijos Respublika yra sudariusi su Rusijos Federacija, Ukraina, Baltarusijos Respublika, Uzbekistano Respublika, Kirgizijos Respublika ir Moldovos Respublika.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 28/01/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.